

ACCOUNTANCY BELONINGSONDERZOEK 2009

Bescheiden

crisi

Accountants doen het nog steeds goed op de arbeidsmarkt en de tevredenheid blijft hoog. Toch zijn forse salarisstijgingen en variabele beloningen iets minder vanzelfsprekend, worden leaseauto's net iets minder verstrekt en lijkt jobhoppen iets minder urgent. Dat blijkt uit het Accountancy Beloningsonderzoek 2009 (zie uitneembare bijlage, ook te downloaden via Accountant.nl).

TEKST TOM NIEROP* | BEELD CORBIS

De salarissen van accountants stijgen nog steeds. Dat is een van de aangename bevindingen in de vijfde editie van het Accountancy Beloningsonderzoek, uitgevoerd door 'de Accountant' en Alterim. En de toch al hoge tevredenheid met het arbeidsvoorwaardenpakket lijkt nog iets verder te groeien. De crisis heeft voorsnog geen ingrijpende beloningsgevolgen voor accountants, zo lijkt het (onderzoek gehouden in voorjaar 2009).

BUSINESS AS USUAL?

Ogenschijnlijk *business as usual* dus. Hebben accountants dan helemaal geen last van de crisis? Toch wel, maar niet spectaculair, voorsnog. Althans op het terrein van beloning en andere arbeidsvoorwaarden.

Net als in 2007-2008 gingen de openbaar accountants er ook afgelopen jaar weer het meest op vooruit. Ruim zestig procent zag zijn salaris met minstens zes procent stijgen, 32 procent zelfs met elf of meer procent. Dat zijn dezelfde percentages als vorig jaar.

Reden voor paniek is er dus niet. Maar bij nadere beschouwing is er wel een lichte verschuiving zichtbaar naar matiger salarisverhogingen. De categorie respondenten die er maximaal drie procent op vooruit ging groeide van 22 naar 26 procent, terwijl de groep met tussen drie en zes procent salarisstijging juist met vier procent kromp. Een forsere salarisstijging lijkt dus iets minder vanzelfsprekend geworden.

OPENBAAR ACCOUNTANTS MEEST CRISISBESTENDIG

Dezelfde verschuiving naar matiger verhogingen valt in nog veel sterkere mate te

seffecten

zien bij de niet-openbare accountants. De groep interne accountants die er in salaris hoogstens drie procent op vooruit ging, groeide van 34 tot 53 procent, bij de overheid van 58 naar 75 procent en bij accountants in business van 38 naar 53 procent. De economische crisis doet zich dus over de hele linie gelden. De overheid is traditiegetrouw de relatieve achterblijver en

Slechts acht procent verwacht dat de crisis de eigen carrière negatief zal beïnvloeden.

openbaar accountants zijn wat betreft inkomen vooralsnog het meest crisisbestendig (zie figuur Salarisstijging 2009).

VERWACHTINGEN MATIGER

Hetzelfde geldt voor de salarisverwachtingen. Openbaar accountants denken er de komende vijf jaar gemiddeld 34 procent op vooruit te

gaan. Interne accountants, overheidsaccountants en accountants in business respectievelijk zestien, dertien en negentien procent. Een en ander heeft uiteraard ook te maken met de redelijk gestructureerde carrièrepaden in het openbaar beroep.

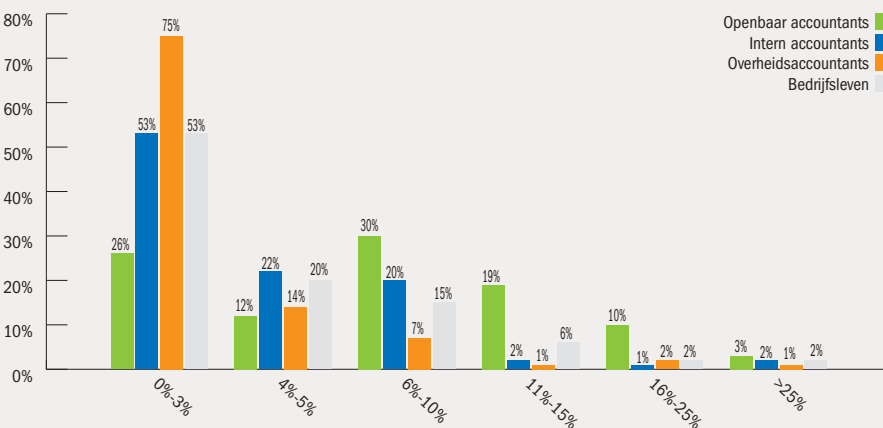
Wel zijn de toekomstverwachtingen, na jarenlang te zijn opgeschroefd, dit jaar duidelijk bescheidener. In 2008 dacht 64 procent van de openbare accountants er de komende vijf jaar meer dan een kwart op vooruit te gaan, dit jaar 'slechts' 51 procent. En de groep die verwacht over vijf jaar meer dan de helft meer te verdienen, kromp van 31 procent in 2008 naar 22 procent nu.

Helemaal zonder kleerscheuren lijkt ook het openbaar beroep de economische crisis dus niet door te komen. Opvallend is ook dat de in vorige jaren juist fors stijgende partnersalarissen dit jaar iets zijn gedaald. Hetzelfde geldt voor het inkomen van zelfstandige RA's met personeel. Zelfstandigen zonder personeel (zzp-ers) gingen er daarentegen fors op vooruit (22 procent).

WERK EN PRIVÉ

De balans tussen werk en privé staat bij openbaar accountants duidelijk nog steeds vaker onder druk dan bij de andere categorieën. Ook het negatieve verband tussen kantoor grootte en tevredenheid over de werk-privébalans geldt onverminderd. Bij kleine kantoren (1-5 RA's) zegt 83 procent van de respondenten een goede balans te ervaren, bij de middelgrote (6-100 RA's) ■

Salarisstijging 2009

Gemiddelde salarisstijging verschillende groepen

	Salarisstijging 2008-2009	Salarisverwachting komende 5 jaar
Openbaar accountants	8,8%	34,3%
Intern accountants	4,4%	15,9%
Overheidsaccountants	3,2%	13,2%
Bedrijfsleven	5,0%	18,5%
Totaal	6,7%	26,0%

Gemiddeld salaris 2009/2008 (€)

	Openbaar accountants		Intern accountants		Overheidsaccountants		Bedrijfsleven	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Aantal jaar ervaring								
0-2 jaar	25.000	27.000	13.750	26.500	22.500	21.000	19.500	20.500
3-5 jaar	34.500	33.500	41.000	49.000	36.000	32.000	48.000	38.000
6-10 jaar	53.000	50.500	66.000	64.000	55.000	54.000	71.500	74.500
11-15 jaar	77.500	74.500	91.500	87.000	69.000	66.500	90.500	85.000
> 15 jaar	120.000	119.000	112.000	121.000	82.000	79.000	129.000	124.500

BEELD: MARJA BROUWER

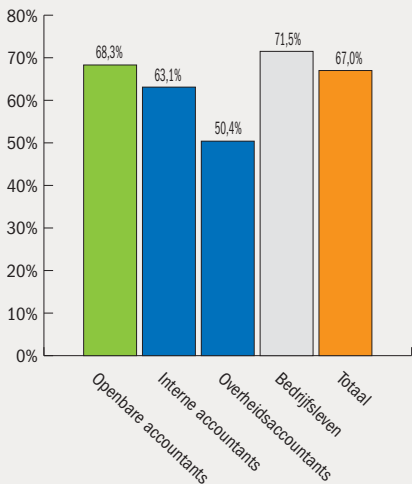
Tool op Accountant.nl: Wat verdien ik?

Verdient u vergeleken met vergelijkbare collega's weinig, normaal of veel? Bereken via enkele muisklikken uw 'marktconforme' salaris op Accountant.nl. Vul in hoeveel jaar ervaring u heeft, de sector waar u werkt en - voor openbaar accountants - de grootte van het kantoor, en zie het antwoord, gebaseerd op gegevens uit het Accountancy Beloningsonderzoek 2009.

Telewerken

Dit jaar is in alle respondenten voor het eerst gevraagd naar de mogelijkheid tot telewerken. Die is in het bedrijfsleven en (iets minder) het openbaar beroep het grootst. Rond de zeventig procent kan daar telewerken. Overheidsaccountants blijven op dit punt opvallend achter, met 50,4 procent.

Mogelijkheid tot telewerken

Openbaar accountants zijn vooralsnog het meest crisisbestendig.

81 procent en bij de grote (>100 RA's) 73 procent.

Toch lijkt zich op dit terrein wel een voorzichtige cultuurverschuiving voor te doen. Bijvoorbeeld rond parttimen. Die verandering heeft twee kanten.

De eerste verschuiving betreft de kleine kantoren. Daar wordt nog steeds meer geparttimed dan bij grotere kantoren, maar in 2009 wel iets minder dan in 2008 (21 versus 23,7 procent). In hoeverre dit een structurele ontwikkeling is of een tijdelijk gevolg van terughoudende personeelsaanname in deze crisistijd, is moeilijk te beoordelen.

CULTUURVERSCHUIVING?

Opvallend is wel dat bij die kleine kantoren 'schadelijkheid voor de carrière' vaker dan voorheen wordt genoemd als belangrijke belemmering (van twaalf naar zeventien procent). Ook dit hangt mogelijk samen met de moeizame economische situatie. Dat terughoudendheid met het aannemen van nieuwe mensen met name in kleine kantoren leidt tot minder mogelijkheden tot flexibiliteit, lijkt immers plausibel.

De tweede verschuiving betreft de middelgrote en grote kantoren. Net als in voorgaande jaren wordt bij de middelgrote kantoren en (nog sterker) bij de grote kantoren 'schadelijkheid voor de carrière' veel vaker als belangrijke belemmering genoemd dan bij kleine. Maar bij die middelgrote en grote kantoren lijkt die carrièreangst wel een tegengestelde ontwikkeling door te maken. Bij de grote kantoren daalde de carrièreangst in twee jaar met negen procent van 35 procent in 2007 naar 26 procent nu. Dit kan wijzen op een voortschrijdende cultuurverandering bij grotere kantoren op dit punt.

TEVREDENHEID

Crisis of niet, de tevredenheid van openbaar accountants over het arbeidsvoorwaardelijke pakket blijft hoog. Het percentage (zeer) tevreden steeg het afgelopen jaar zelfs iets verder, van 73,4 naar 76,2. Evenals vorig jaar scoren de intern accountants het hoogst (81,8 procent), gevolgd door accountants in business (80,5 procent). Met afstand het minst tevreden zijn de overheidsaccountants (59,9 procent). Dat is zes procent minder dan vorig jaar, en daarmee is de daling van de tevredenheid bij overheidsaccountants veel forser dan bij interne accountants en accountants in business.

Top 10 leaseauto's

Van de 2.877 respondenten die de vragenlijst invulden (een respons van twintig procent) hebben 1.814 respondenten de beschikking over een leaseauto. Openbare accountants zijn in deze groep het best vertegenwoordigd (82 procent van hen rijdt in een leaseauto). Hieronder de tien populairste leaseauto's voor de hele groep respondenten.

	Merk	Percentage	Populairste type
1.	Audi	11,3%	A4
2.	Volkswagen	9,9%	Passat
3.	Seat	9,0%	Ibiza
4.	Peugeot	8,9%	207
5.	Volvo	7,9%	V70
6.	BMW	7,6%	3-serie
7.	Ford	7,6%	Mondeo
8.	Renault	5,7%	Clio
9.	Toyota	5,1%	Avensis
10.	Opel	4,2%	Corsa

CRISISVERSCIJNSELEN?

Hoewel de gevolgen vooralsnog niet spectaculair zijn, laat de economische recessie dus ook de accountantsmarkt niet onberoerd. Hieronder puntsgewijs nog enkele ontwikkelingen die mogelijk kunnen worden geschaard onder de crisiseffecten:

- De **leaseauto** blijft een zeer gangbare arbeidsvoorwaarde in het openbaar beroep maar het percentage openbaar accountants met een leaseauto daalde van 81,3 naar 76,1 procent en was niet eerder zo laag.
- In het openbaar beroep wordt nog steeds veel overgewerkt, maar niet meer dan in 2008. De bestaande **werkdruk** is dus niet verder toegenomen.
- Het percentage openbare respondenten dat serieus van plan is zijn heil elders te zoeken daalde van 54 procent (2007), via vijftig procent (2008) naar 48 procent nu. De economische situatie dempt mogelijk de drang tot **jobhoppens**. ■

Huidige gevolgen economische crisis

In verband met de bijzondere economische situatie van dit moment kregen alle respondenten (behalve de overheidsaccountants) enkele concrete vragen voorgelegd over gevolgen van de crisis voor hun organisatie en eigen positie.

Van alle 2.660 respondenten die deze vragen beantwoordden constateert 47 procent een **vermindering van de omzet**. Accountants in business scoren het hoogst met bijna 65 procent. Interne accountants zitten daar net onder met 59 procent. De openbaar accountants lijken met (toch nog altijd) 36 procent vooralsnog het minst gevoelig voor de economische teruggang.

Vijftig procent van de respondenten geeft aan dat hun bedrijf **minder mensen** aanneemt als gevolg van de crisis. Ook hier gaan accountants in business aan kop (67,5 procent), gevolgd door interne accountants (66,8 procent) en - met een aanmerkelijk lager percentage - de openbaar accountants (38,7 procent).

Ondanks deze cijfers - en het feit dat veertig procent van de respondenten een negatief effect voorziet op de accountancybranche als geheel - verwacht slechts acht procent dat de crisis ook de **eigen carrière negatief zal beïnvloeden**. Intern accountants zijn met bijna twaalf procent het meest pessimistisch, overheidsaccountants het minst.

Neemt uw bedrijf als gevolg van de economische crisis minder mensen aan?

	Openbare accountancy	Interne accountancy	Bedrijfsleven	Totaal
Ja	38,7%	66,8%	67,5%	50,4%
Nee	49,3%	25,7%	28,4%	40,6%
Weet niet	12,0%	7,5%	4,1%	9,0%

De economische crisis heeft een negatief effect op uw carrière

	Openbare accountancy	Interne accountancy	Overheid accountancy	Bedrijfsleven	Totaal
Ja	7,6%	11,6%	6,6%	9,8%	8,4%
Nee	82,5%	72,0%	81,3%	76,1%	79,7%
Weet niet	9,9%	16,4%	12,1%	14,1%	11,9%

- Ook de **urgentie van de vertrek-wensen** lijkt duidelijk verminderd; 23,1 procent van de respondenten wil binnen vijf jaar vertrekken, vorig jaar 21,8 procent, in 2007 25 procent en in 2006 zelfs 31 procent. Ook hier spelen de minder optimistische economisch vooruitzichten mogelijk een rol.
- Accountants die het openbaar beroep willen verlaten, hebben vooral het **bedrijfsleven** op het oog, maar die voorkeur lijkt ten opzichte van 2008 (77,5 procent) wel iets af te nemen (74,5 procent), mogelijk wederom onder invloed van de economische crisis.
- Ook bij de interne accountants is de urgentie van de **vertrek-wensen** afgenomen. 26 procent wil binnen drie jaar vertrekken, vorig jaar nog 35 procent.
- Ook interne accountants met vertrek-

Van alle respondenten constateert 47 procent een vermindering van de omzet.

plannen denken primair aan het bedrijfsleven (zeventig procent). Maar opvallend is de **gestegen populariteit van de publieke sector** (van drie naar zes procent) en de categorie 'anders' (van zeven naar dertien procent), mogelijk in verband met de onzekere vooruitzichten in de marktsector.

Wat de economische toekomst nog zal brengen is natuurlijk ongewis. De gegevens voor dit beloningsonderzoek dateren van voor de zomer en diverse deskundigen voorspellen dat vooral vanaf dit najaar de gevolgen manifest zullen worden, zeker in

Zelfstandigen: niet terug in loondienst

Ook zelfstandigen (met en zonder personeel) - veelal werkzaam in advies en interimmanagement maar ook eenpitters in het openbaar beroep - merken de invloed van de crisis. Bijna vijftig procent van de 201 geënquêteerden merkt dat er **minder werk** is. Dat is hetzelfde percentage als voor alle respondenten, maar duidelijk negatiever dan bij de openbaar accountants en gunstiger dan bij interne accountants en accountants in business.

Ook de **druk op tarieven** is bij zelfstandigen gemiddeld ernstiger dan bij de groep openbaar accountants. Ruim vijftig procent ervaart een negatieve druk.

Desondanks overweegt slecht twaalf procent van de zelfstandigen om weer in **loondienst** te gaan.

Welke invloed bemerkt u?

	Wel	Niet
Minder werk	47,5%	52,5%
Meer werk	7,9%	92,1%
Druk op tarieven	52,5%	47,5%
Anders	24,8%	24,8%

het openbaar beroep. De verslechtering van de situatie tekent zich al af in de antwoorden op specifieke vragen in die richting (zie kader 'Huidige gevolgen economische crisis'). In hoeverre dat zijn weerslag gaat hebben op de verdere ontwikkeling van primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden in de sector zal moeten blijken in het Accountancy Beloningsonderzoek 2010. □

Het Accountancy Beloningsonderzoek is uitgevoerd door 'de Accountant' en Alterim, in samenwerking met het NIVRA en de VAS. Zie de uitneembare bijlage bij dit nummer voor het complete onderzoek, of download dit op Accountant.nl.